

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Sillamäe Linnavalitsus
linnaalitsus@sillamae.ee
Kesk 27
40231, Sillamäe

09.04.2026 nr 5.1-3/9543-1

JÄRELEVALVE KOKKUVÕTE (JÄRELKONTROLL)

Järelevalve teostamise õiguslik alus: lastekaitseaduse (LasteKS) § 38 lõige 6 ja sotsiaalhoolekande seaduse (SHS) § 157 lõige 3.

Järelkontrollis kontrolliti: Sillamäe Linnavalitsuse lastekaitsetöö korraldamise vastavust õigusaktidele ning abivajava lapse ning abivajava lapse juhtumiga seotud andmete kandmist sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse (STAR).

Järelkontrolli teostamise koht: Sillamäe Linnavalitsus (registrikood 75003909), asukoht Kesk 27, Sillamäe, 40231, Ida-Viru maakond, linnavalitsus@sillamae.ee, telefon +372 392 5700

Järelkontrolli teostamise aeg: 06.02.2026-09.04.2026

Järelkontrolli teostajad: Sotsiaalkindlustusameti (SKA) üldosakonna järelevalve talituse peaspetsialistid Thea Tänav ja Annika Steinberg.

Järelkontrollis kasutatud meetodid: STARi kantud andmete ja dokumentide analüüs.

JÄRELEVALVE TULEMUSED

SKA tuvastas, et Sillamäe Linnavalitsus ei ole täitnud järgmisi lastekaitseaduses sätestatud nõudeid, mis on kirjeldatud ka 04.07.2024 järelevalve aktis nr 5.1-3/13068-3:

1. LasteKS § 17 lõige 1 punkt 3, mille kohaselt on kohaliku omavalitsuse ülesanne abivajavast lapsest teada saamisel viivitamata lapse abivajaduse hindamine ja lapse abistamiseks meetmete pakkumine koosmõjus **LasteKS § 28 lõikega 2**, mille kohaselt peab lapse abivajadust hinnates lastekaitsetöötaja või lapsega töötav isik andma hinnangu lapse füüsilisele, tervislikule, psühholoogilisele, emotsionaalsele, sotsiaalsele, kognitiivsele, hariduslikule ja majanduslikule seisundile ning last kasvatava isiku vanemlikele oskustele.

Lastekaitsetöötaja ei ole kontrollitud menetlustes viitenumbritega 25279258462, 25280457589, 25280809169, 23264276405, 24275471988, 24273610984 ja 24275503242 abivajavast lapsest teada saamisel viivitamata hinnanud lapse abivajadust ja/või lapse abistamiseks meetmeid pakkunud.

2. LasteKS § 21 lõige 1, mille kohaselt tuleb kõigi last mõjutavate otsuste vastu võtmisel, vastu võtmata jätmisel ning otsuste kavandamisel eri võimaluste vahel valimisel välja selgitada lapse huvid ja lähtuda otsuse tegemisel nendest, kui esmatähtsast kaalutlusest.

Lastekaitsetöötaja ei ole kontrollitud menetlustes viitenumbritega 25279258462, 25280457589, 25280809169, 23264276405, 24275471988, 24273610984 ja 24275503242 lähtunud laste huvidest.

3. LasteKS § 21 lõige 2 punktid 1 ja 3, mille kohaselt tuleb laste huvide väljaselgitamiseks välja selgitada kõik asjassepuutuvad lapse olukorra ja isikuga seonduvad asjaolud ning muu informatsioon ning mille kohaselt tuleb kõiki asjassepuutuvaid asjaolusid kogumis hinnates kujundada põhjendatud seisukoht lapse huvide kohta seoses kavandatava otsusega.

Lastekaitsetöötaja ei ole kontrollitud menetlustes viitenumbritega 25279258462, 25280457589, 25280809169, 24275471988, 24273610984 ja 24275503242 välja selgitanud välja kõiki asjaolusid ega kogumis hinnanud kõiki asjasse puutuvaid asjaolusid.

4. LasteKS § 28 lõige 1, mille kohaselt tuleb enne abivajavale lapsele sobiva meetme kohaldamist hinnata lapse abivajadust.

Lastekaitsetöötaja ei ole kontrollitud menetluses viitenumbriga 25279258462 enne teenusele suunamist hinnanud lapse abivajadust.

5. LasteKS § 29 lõige 2, mille kohaselt tuleb abivajavale lapsele abi osutamisel rakendada võrgustikutööd, järgides juhtumikorralduse põhimõtteid SHSs sätestatud korras.

Lastekaitsetöötaja ei ole kontrollitud menetlustes viitenumbriga 25279258462 rakendanud võrgustikutööd, järgides juhtumikorralduse põhimõtteid SHSs sätestatud korras.

6. LasteKS § 29 lõige 3, mille kohaselt peab kohaliku omavalitsuse üksus kümne päeva möödumisel abivajavast lapsest teada saamisest tegema otsuse juhtumikorralduse algatamiseks või algatamata jätmiseks või juhtumi edastamiseks pädevale ametiisikule.

Lastekaitsetöötaja ei ole kontrollitud menetlustes viitenumbritega 25279258462, 25280457589, 25280809169, 23264276405, 24275471988, 24273610984 ja 24275503242 teinud otsust juhtumikorralduse algatamiseks ega algatamata jätmiseks.

7. LasteKS § 29 lõige 5, mille kohaselt peab kohaliku omavalitsuse üksus abivajava lapse abivajaduse hindamisel ja abi osutamisel välja selgitama ja dokumenteerima lapse arvamuse ning lisama selle lapsega seotud kohustuslikule juhtumiplaanile, kui eriseadus ei sätesta teisiti.

Lastekaitsetöötaja ei ole kontrollitud menetlustes viitenumbritega 25280457589, 25280809169, 23264276405, 24275471988, 24273610984 ja 24275503242 ei ole välja selgitanud ega dokumenteerinud lapse arvamust.

8. SHS § 144 lõige 1 punkt 8, mille kohaselt peab kohaliku omavalitsuse üksus kandma sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri põhimääruses kehtestatud korras andmed lastekaitseeaduse tähenduses abivajava lapse ning abivajava lapse juhtumiga seotud kohtulahendite, toimingute ja menetlustoimingute kohta.

Lastekaitsetöötaja ei ole kontrollinud menetlustes viitenumbriga 25280457589 kandnud lapse juhtumiga seotud päringute tulemuste, tehtud toimingute andmeid pöördumiste, kohtulahendite ning muude dokumentide ja menetlustoimingute kohta.

Arvestades, et Sillamäe Linnavalitsuse lastekaitsetöös on tuvastatud jätkuvalt samad puudused, teeb SKA punktides 1-3 ning 6-7 tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks ettekirjutuse. Ettekirjutus tehakse eraldi haldusaktiga.

JÄRELEVALVEMENETLUSE KOKKUVÕTE

Järelevalvemenetlus Sillamäe Linnavalitsuse lastekaitsetöö üle algatati 23.04.2024. Järelevalve teostamisel kontrolliti lastekaitsetöö korraldamise vastavust õigusaktidele ning abivajava lapse

juhtumiga (fookuses LSV) seotud andmete kandmist sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse (STAR). Järelevalve tulemused on kirjeldatud 04.07.2024 järelevalve aktis nr 5.1-3/13068-3.

Akti punktides 2.1.–2.12. kirjeldatud puuduste osas otsustas SKA teha järelkontrolli. Järelkontroll Sillamäe Linnavalitsuses oli kavandatud läbi viia peale 31.12.2024.

Sotsiaalkindlustusamet algatas nõuete täitmise järelkontrolli 06.02.2026. Järelkontrolli tegemiseks valiti juhuvalimi alusel sotsiaalteenuste ja -teenuste andmeregistrist (STAR) kokku seitse lastekaitsemenetlust, viitenumbri 25279258462, 25280457589, 25280809169, 23264276405, 24275471988, 24273610984 ja 24275503242 ning lisaks kontrolliti nelja Sihtasutuses Narva-Jõesuu Peremajad asendushooldusteenusel viibivate laste juhtumite 16154117266, 16158064280, 16158064661 ja 20238640940 menetlemist. Kokku analüüsiti 11 menetlust.

Järelkontrolli raames analüüsiti juhtumimenetluse toiminguid, mis on tehtud peale 04.07.2024 järelevalve akti nr 5.1-3/13068-3 koostamist. Sillamäe Linnavalitsusel oli võimalus kuni 06.03.2026 lisada STARi juhtumites tehtud toiminguid/dokumente, mis olid STARi kandmata. Menetlusi on analüüsitud 19.03.2026-03.04.2026 seisuga STARi kantud andmete põhjal.

Lastekaitse juhtumite menetlemise analüüs on edastatud Sillamäe Linnavalitsusele 09.04.2026 (nr 5.1-3/9539-1, registreeritud dokumendihaldussüsteemis *Delta*).

LasteKS § 17 lõige 1 punktis 3 sätestatud nõuete täitmine

Analüüsitud seitsmes menetluses ei olnud üheski menetluses abivajavast lapsest teada saamisel viivitamatult hinnatud lapse/laste abivajadust ega pakutud meetmeid lapse/laste abistamiseks.

SKA seisukoht: LasteKS § 17 lõike 1 punktis 3 sätestatud nõuded on täitmata.

Abivajavast lapsest teate saamisel peab kohalik omavalitsus hindama esmast olukorda ja kontrollima saadud informatsiooni. Eelhindamise eesmärk on saada esmane ülevaade lapse abivajadusest ning kui kiiresti peab sekkuma. Peale eelhindamist peab tegema otsuse kas juhtumimenetlus algatada või mitte. Nii abivajaduse hindamisel kui tegevuskava planeerimisel ja täitmisel tuleb teha koostööd lapse, pere ja võrgustikuga. Abivajaduse hindamine on oluline mõistmaks, milline abimeede on last ja peret kõige enam toetavam ja riske maandavam.

STAR2 on lisatud võimalus viia läbi lapse abivajaduse eelhindamine. Lapse abivajaduse eelhindamise eesmärk on anda abivajavast lapsest teate saamise järgselt esmane hinnang lapse abivajadusele ja määratleda ära lapse abivajaduse valdkonnad ning kaardistada ära võimalikud esmased sekkumisvõimalused. Abivajaduse eelhindamise tulemusena saab lastekaitsetöötaja teha otsuse juhtumikorralduse algatamise või algatamata jätmise kohta. Antud otsus tugineb abivajavast lapsest saadud teate sisule, eelhindamise käigus kogutud informatsioonile lapse ja pere kohta ning lapse ja vanemate arvamusele.

LasteKS § 21 lõikes 1 sätestatud nõuete täitmine

Analüüsitud seitsmes menetluses ei olnud üheski menetluses lähtutud lapse/laste huvidest.

SKA seisukoht: LasteKS § 21 lõikes 1 sätestatud nõuded on täitmata.

Lapse huvide väljaselgitamise eesmärk on tagada ühiskonnas tervikuna lapse õiguste ja huvidega arvestamine. Tulenevalt lapse suuremast haavatavusest ja täiskasvanutest sõltumisest, ebakindlamast õiguslikust staatusest ning eelduslikult vähematest oskustest ja võimalustest ise oma seisukohti avaldada ja oma õigusi kaitsta, on vajalik, et kõik isikud, kes lapse suhtes otsuseid teevad, pööraksid lapse huvidele erilist tähelepanu kõigi ülejäänud asjaolude kõrval. Seejuures on äärmiselt oluline, et selgitataks piisava hoolikusega välja, milline otsus on konkreetses olukorras lapse huvidele enim vastav.

LasteKS § 21 lõige 2 täpsustab, milliseid toiminguid tuleb lapse huvide väljaselgitamiseks teha, sh koguda otsuse tegemiseks vajalik ja asjakohane teave lapse olukorra kohta. Lapse ja perekonna olukorrast ning riski- ja kaitsefaktoritest arusaamiseks on vajalik selgitada välja kõik konkreetsetes juhtumites olulised asjaolud. Sellisteks asjaoludeks võivad olla näiteks lapse arengutase ja erivajadused, identiteet, viibimine asendushooldusel, lähedaste ja püsivate inimsuhete olemasolu ning muud lapse olukorda kirjeldavad tegurid. Olulised asjaolud on igal juhtumil erinevad, kuid eesmärk on koguda just konkreetse lapse (või laste) ja kavandatava otsuse seisukohast piisav teave, et kujundada faktidel põhinev ja põhjendatud seisukoht selle kohta, mis vastab lapse parimatele huvidele.

LasteKS § 21 lõige 2 punkt 1 ja 3 nõuete täitmine

Analüüsitud seitsmes menetluses kuues menetluses ei olnud välja selgitanud välja kõiki asjaolusid ega kogumis hinnanud kõiki asjasse puutuvaid asjaolusid.

SKA seisukoht: LasteKS § 21 lõige 2 punkt 1 ja 3 sätestatud nõuded on täitmata.

LasteKS § 28 lõikes 1 sätestatud nõuete täitmine

Analüüsitud seitsmest menetlusest ei olnud ühes menetluses enne meetme rakendamist hinnatud lapse abivajadust.

SKA seisukoht: Kuna kontrollitud menetlustest esines puudus ühes menetluses, loetakse LasteKS § 28 lõigetes 1 nõue täidetuks.

LasteKS § 29 lõikes 2 sätestatud nõude täitmine

Analüüsitud seitsmes menetluses ühes menetluses ei ole rakendatud võrgustikutööd, järgides juhtumikorralduse põhimõtteid SHSs sätestatud korras.

SKA seisukoht: Kuna kontrollitud menetlustest esines puudus ühes menetluses, loetakse LasteKS § 29 lõikes 2 sätestatud nõue täidetuks.

Võrgustikutöö rakendamise eesmärk on tagada abi osutamise valdkondadeülesus, et laps ja tema perekond saaksid vajaliku toe kõige optimaalsemal viisil ning et tagatud oleks ka teiste valdkondade spetsialistide kaasatus ja kompetentsus. Milliseid asjaomaseid võrgustikuliikmeid peab konkreetse juhtumi puhul kaasama, sõltub palju juhtumi iseloomust ja lapse abivajadusest.

LasteKS § 29 lõikes 3 sätestatud nõude täitmine

Analüüsitud seitsmes menetluses ei olnud üheski menetluses tehtud otsust juhtumikorralduse algatamiseks või algatamata jätmiseks kümne päeva jooksul.

SKA seisukoht: LasteKS § 29 lõikes 3 sätestatud nõue ei ole täidetud.

Kui info abivajavast lapsest jõuab kohalikku omavalitsusse, algatatakse lapse kohta lihtmenetlus ning aega on kümme päeva, et langetada otsus, kas lapse abistamiseks piisab mõne konkreetse üksikmeetme rakendamisest (lihtmenetlus) või vajab ta ulatuslikku ning sageli pikemaajalist toetust (juhtumimenetlus).

SKA juhib tähelepanu, et juhtumikorralduse algatamine/mittealgatamine on lastekaitsetöötaja otsus. Konkreetset last või lapsi üldiselt puudutava otsuse otsustusmenetlus peab sisaldama hinnangut selle otsuse võimaliku mõju (positiivse või negatiivse) kohta asjasse puutuvale lapsele või lastele. Otsuses tuleb selgitada, mida on käsitatud lapse parimates huvides olevana, mis kriteeriumitel otsus põhineb ja kuidas on lapse huve kaalutud teiste asjaolude suhtes.

Juhul, kui juhtumit menetletakse lihtmenetlusena, siis uue teabe lisandumisel ja/või uue teate laekumisel tuleb kaaluda, kas menetlust on võimalik jätkata lihtmenetlusena või on vajalik algatada juhtumikorraldus.

LasteKS § 29 lõikes 5 sätestatud nõude täitmine

Analüüsitud seitsmes menetluses ei ole kuues menetluses välja selgitatud ega dokumenteeritud lapse/laste arvamust.

SKA seisukoht: LasteKS § 29 lõikes 5 sätestatud nõue ei ole täidetud.

Lastega töötamisel on üks peamisi põhimõtteid lapse arvamuse kuulamine ning kui lastekaitsetöötaja jätab lapse arvamuse kuulamise vahele või tõlgendab seda valesti, on oht teha ekslikke otsuseid. Seetõttu ei saa lapse abivajaduse hindamine, lapse arvamuse väljaselgitamine ja dokumenteerimine olla pinnapealne ega lastega läbiviidavad vestlused põhjalikult eesmärgistamata ja analüüsivõimatu. Veel vähem ei saa neid tegevusi jätta tegemata. Nimetatud nõue tagab parimal võimalikul moel abivajava lapse arvamuse väljaselgitamise kohustuse täitmise ja sellega võimaluse korral arvestamise ning on tihedalt seotud LasteKS § 21 (lapse huvidest lähtumine) rakendamisega.

Lapse arvamuse välja selgitamine peaks olema aktiivne tegevus, kus last intervjueritakse aktiivselt vastavalt tema vanusele ja arengutasemele. [Lapse küsitlemise käsiraamatus](#) on välja toodud erinevaid tehnikaid ja selgitatud, kuidas erineva puudega lapsi on võimalik küsitleda ning seeläbi nende arvamust välja selgitada.

SHS § 144 lõike 1 punktis 8 sätestatud nõude täitmine

SKA seisukoht: Kuna kontrollitud menetlustest esines puudus ühes menetluses, loetakse SHS § 144 lõike 1 punktis 8 sätestatud nõue täidetuks.

TÄHELEPANEKUD/ETTEPANEKUD/SOOVITUSED

SKA juhib tähelepanu:

1. Järelekontrollis tuvastatu näitab, et lastekaitsetöö puudujäägid ei piirdu üksikute eksimustega, vaid viitavad süsteemsele probleemile lapse huvide esikohale seadmises, õigeaegses reageerimises ning lapse ja pere vajaduste terviklikus hindamises. Selle tulemusena võib laps/lapsed jääda ilma vajalikust kaitsest ja toest.

Juhtumimenetlusi ei algatata ja laste abivajadust ei hinnata, mis ei annagi vanematele võimalust võtta vastutust ja viia läbi muutuseid pere toimetuleku toetamiseks, mistõttu võib laps/lapsed jääda vajaliku abita ning juhtumitöö ei ole süsteemne ja järjepidev.

LasteKS § 17 lõike 1 punkti 3 kohaselt peab kohalik omavalitsus abivajavast lapsest teada saamisel viivitamata lapse abivajadust hindama ja lapse abistamiseks meetmeid pakkuma. Abivajadust tuleb hinnata koos lapse ja tema perega ning vajadusel kaasatakse teisi spetsialiste. Lapse abivajadust hinnates peab lastekaitsetöötaja andma hinnangu lapse füüsilisele, tervislikule, psühholoogilisele, emotsionaalsele, sotsiaalsele, kognitiivsele, hariduslikule ja majanduslikule seisundile; last kasvatava isiku vanemlikele oskustele. Lastekaitsetöötaja või lapsega töötav isik peab lapse abivajaduse hindamisse kaasama lapse ja last kasvatava isiku või lasteasutuse, kus laps viibib.

LasteKS § 28 lõige 1 kohustab enne abivajavale lapsele sobiva meetme kohaldamist hindama lapse abivajadust ning LasteKS § 29 lõige 4 lubab juhtumikorralduse jätta algatamata ainult juhul, kui lapse abivajadus on võimalik rahuldada ühekordse meetmega.

Kui abivajava lapse abivajadus ei saa rahuldatud ühekordse meetmega, on kohalik omavalitsus kohustatud algatama juhtumimenetluse, hindama lapse abivajaduse (lähtudes LasteKS § 28 lõike 2 sätestatud nõuetest) ja koostama abimeetmete rakendamise tegevuskava.

SKA juhib tähelepanu, et abivajava lapse peret tuleb vaadelda tervikuna, riskitegurid ja ressursid hinnata ning vajaduspõhiseid meetmeid rakendada mõlema vanema puhul ning abivajaduse

hindamine viia läbi kõigil peres kasvavatel lastel. Süsteemne hindamine kõigi laste puhul aitab avastada varjatud raskusi (nt õppimises, käitumises, sotsiaalsetes suhetes või tervises), enne kui need muutuvad tõsisemaks. Abivajaduse hindamine ei tähenda ainult probleemide otsimist – see aitab märgata tugevusi ja toetada potentsiaali, ka neil lastel, kellel hetkel märkimisväärseid raskusi pole.

2. Järeelkontrollis tuvastati läbiva muustrina, et menetlustesse ei kaasata lapsi. Lastega ei ole kohtunud ning nende arvamust pole välja selgitatud.

LÕK artikkel 12 sätestab osalisriikidel kohustuse tagada, et laps, kes on võimeline kujundama oma arvamuse, õiguse väljendada oma arvamust vabalt kõigis teda puudutavates küsimustes. Lapse õigus olla ära kuulatud, on üks LÕK-i üldpõhimõttest. Mitte mingil moel pole õigustatud lapse arvamuse väljaselgitamise tähelepanuta jätmise.

Lapse ja perekonna olukorrast ning esinevatest riski ja kaitsefaktoritest arusaamiseks, on vaja välja selgitada kõik asjaolud. LasteKS § 21 lõige 2 punkt 2 kohustab lapse ära kuulama tema vanust ja arengutaset arvestades sobival viisil ning võtma lapse arvamuse (vastavalt vanusele ja arengutasemele) arvesse ühe asjaoluna lapse huvide väljaselgitamisel.

LasteKS § 29 lõike 5 kohaselt tuleb lapse abivajaduse hindamisel ja abi osutamisel lapse arvamust välja selgitada ja dokumenteerida ning lisada lapsega seotud kohustuslikule juhtumiplaanile. Oluline on välja selgitada lapse huvid arvesse võttes kõiki lapse olukorraga seonduvaid asjaolusid ning neid kogumis hinnates kujundada põhjendatud seisukoht, lähtudes lapse huvist kui esmatähtsast kaalutlusest. Lapse arvamust on vajalik menetluse jooksul korduvalt ja järjepidevalt uurida. Kui tehakse otsus, mis erineb lapse arvamusest, tuleb selgitada lapsele tema arvamusega arvestamata jätmise põhjuseid.

Asendushooldusele suunatud lapse juhtumiplaan tuleb SHS § 10 lõikest 3 lähtuvalt üle vaadata vähemalt kord aastas, mis eeldab ka lapse arvamuse regulaarset uuendamist ja dokumenteerimist.

3. Järeelkontrollis tuvastatu näitab, et menetlustes on jäänud tähelepanuta lähisuhtevägivalla mõju lastele ning kahjude hindamine. Oluline on põhjalikult mõista lähisuhtevägivalla mõju lapsele, sealhulgas seda, kuidas kogetu on last mõjutanud. Tuleb hinnata, kuidas kogetud olukorrad on mõjutanud lapse arengut, käitumist ja igapäevast toimetulekut.

Lapse eakohane areng eeldab toetavat ja turvalist keskkonda. Traumal on väga suur mõju lapse aju normaalsele arengule, aju keemiale ja närvisüsteemile. Vanemate vaheline lähisuhtevägivald mõjutab alati peres olevaid lapsi, isegi kui vägivald ei ole suunatud otseselt lapse vastu. Lapsed pole mõjutatud ainult otseselt väärkohtlemise kogemisest või pealt nägemisest, vaid ka sellest, et nad elavad keskkonnas, kus nende lähedast inimest väärkoheldakse. Igasuguse vägivalla pealt nägemine või ka selle tajumine mõjub lapse heaolule, enesetundele ning tervisele kahjustavalt. Kui laps on pealt näinud vägivalda, püüab ta vägivaldajate tegevust edaspidi ennetada ja ära hoida. Selleks surub ta alla oma soove ja vajadusi, üritab käituda nii, nagu arvab vägivaldlatset endalt ootavat ning muuhulgas võib süüdistada end toimivas. Ükskõik milline nimetatutest ei ole lapse normaalset arengut soodustav. Vägivaldses keskkonnas elamine, selle kogemine, pealt nägemine või isegi ainult pealt kuulmine (nt vanemad karjuvad teises toas) kasvatab tuntavalt riski sattuda tulevikus ise vägivalla ohvriks või muutuda vägivaldlatseteks. Mida noorem on laps ja mida kauem on trauma kestnud, seda suurem on tekitatud kahju. Vägivald kogenud lapse jaoks on professionaalne toetus ja kaasatus väga olulised.

4. Omavalitsusel tuleb asendushooldusteenustel viibivate laste abivajaduse hinnangud ja tegevuskava ajakohastada. Juhtumiplaan on kirjalik dokument, mis koosneb hinnangust isiku abivajadusele ja abimeetmete rakendamise tegevuskavast (SHS § 9 lõige 3). Analüüsitud asendushooldusteenustel viibivate laste tegevuskavade eesmärgid on pigem üldised (nt asendushooldusteenuse saamine, hariduse omandamine ja puude raskusastme tuvastamine) ega kajasta lapse tegelikke individuaalseid eesmärke. Seejuures on omavalitsusel kohustus kaasata juhtumiplaani täiendamisse asendushooldusteenuse osutaja (SHS § 10 lõige 3) ning asendushooldusele suunatud lapse juhtumiplaan vaadatakse üle vähemalt üks kord aastas.

Järelekontrollis tuvastati, et kõigis analüüsitud neljas asendushooldusteenustel viibiva lapse juhtumimenetluses ei ole täidetud SHS § 45⁹ lõike 4 punktis 4 sätestatud nõue, mille kohaselt on kohaliku omavalitsuse üksusel kohustus külastada asendushooldusel olevat last tema õiguste tagamise ja lapse heaolu hindamise eesmärgil vähemalt kaks korda aastas ning SHS § 10 lõikest 3 tulenev nõue, mille kohaselt on eestkostjaks määratud kohalikul omavalitsuse üksusel kohustus täiendada lapse juhtumiplaani pärast lapse asendushooldusele suunamist koostöös asendushooldusteenuse osutajaga.

5. SKA juhib tähelepanu, et tulenevalt SHS § 144 lõike 1 punktist 8 tuleb kohaliku omavalitsuse üksusel kanda STARi andmed lastekaitseeaduse tähenduses abivajava lapse ning abivajava lapse juhtumiga seotud kohtulahendite, toimingute ja menetlustoimingute kohta sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri põhimääruses kehtestatud korras – st viie tööpäeva jooksul pärast andmete saamist (STAR põhimääruse § 15 lõike 2).

Lapse juhtumit kajastava teabe kogumise kohustus STARi lähtub lapse parimast huvist, nii on kogu oluline teave säilitatud ühes kohas, mis lihtsustab vajadusel juhtumi üleandmist teisele lastekaitsetöötajale ning olukordades, kus SKAI on vajalik otsustada lapse perest eraldamine aegkriitiliselt ning pääseda ligi last puudutavale olulisele teabele. Lisaks aitab see ka süsteemsemalt juhtumile läheneda ja saada kiiresti ülevaadet lapse/pere olukorrast.

SKA soovitab:

- Tagada, et iga abivajavast lapsest laekunud teatele järgneb viivitamatu ja dokumenteeritud abivajaduse hindamine. Vajadusel kehtestada selleks selged sisemised tööprotsessid. Ühtlasi on STAR2 loodud võimalus viia läbi lapse abivajaduse eelhindamine.
- Tugevdada lapsekeskset lähenemist. Tagada, et menetlustes oleks iga lapse arvamus välja selgitatud ning nõuetekohaselt dokumenteeritud. Dokumentatsioon peab olema piisavalt täpne, et oleks selgelt arusaadav, milliste lastega kohtuti ning millised olid nende seisukohad või reaktsioonid.
- Parandada juhtumite terviklikku käsitlemist. Lähisuhtevägivalla teadete korral peab lastekaitsetöötaja läbi viima põhjaliku mõju ja riskide hindamise, kaasama vajadusel teisi spetsialiste ning kavandama abimeetmed ja konkreetset sekkumismeetmeid laste turvalisuse tagamiseks.
- Arvestades tuvastatud puudujääkide ulatust, ei ole senisel viisil lastekaitsetöö jätkamine võimalik ning vajalik on erialaste oskuste arendamine. SKA soovitab osaleda lastekaitsevaldkonna täiendkoolitustel ning läbida spetsialistidele suunatud kursusi nagu „LSV juhtumite lahendamine“, „Abivajava lapse märkamine ja abistamine“ ja „Lastekaitsetöö põhialused“, mis aitavad paremini mõista lapse õigusi, märgata abivajadust ning kasutada sobivaid sekkumisviise. E-kursused on kättesaadavad [Digiriigi Akadeemias](#).
- Taotleda [nõustamist](#) SKA laste heaolu osakonnalt, kes annab tagasisidet ning toetab keerukate juhtumite lahendamist.

(allkirjastatud digitaalselt)
Annika Steinberg
peaspetsialist (lastekaitse järelevalve)